

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І
НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

МАТЕРІАЛИ

*Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції*

«Весняні юридичні читання – 2022»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА, ПРАКТИКИ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ ТА ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

(28 квітня 2022 р.)

Вінниця
2022

Коваленко Олена Олександрівна д.ю.н., професор, в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. ПАРАДИГМА ГІДНОЇ ПРАЦІ ЯК ЄДИНА ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПРАВА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД В УКРАЇНІ.....	432
Колєсник Тетяна Володимирівна д.ю.н., професор, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін, трудового та аграрного права Державного біотехнологічного університету. ЩОРІЧНА ВІДПУСТКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ.....	434
Лапчевська Катерина Вячеславівна здобувач вищої освіти ДонНУ імені Василя Стуса. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОМПЛАСЕНСУ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН (НА ПРИКЛАДІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ) (науковий керівник – д.ю.н., доцент Амелічева Л.П.)	437
Тримбашевська Христина Миколаївна здобувач вищої освіти ДонНУ імені Василя Стуса. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК РЕПРОДУКТИВНОГО ВІКУ (ВАГІТНИХ, ПОРОДІЛЬ І ГОДУВАЛЬНИЦЬ) (науковий керівник – д.ю.н., доцент Амелічева Л.П.)	440
Щербина Віктор Іванович д.ю.н., професор, професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київський національний університет імені Тараса Шевченка. ПРАВО НА ПРАЦЮ ЯК НЕЗАПЕРЕЧНА КОНСТИТУЦІЙНА ЦІННІСТЬ В УКРАЇНІ.....	443
Соболєва Анастасія Андріївна здобувач вищої освіти ДонНУ імені Василя Стуса. ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ (науковий керівник –к.ю.н., доцент Щебетун І.С.).....	447

Коваленко Олена Олександрівна

д.ю.н., професор, в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і
трудового права імені професора О.І. Процевського, Харківський
національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.

**ПАРАДИГМА ГІДНОЇ ПРАЦІ ЯК ЄДИНА ПЕРСПЕКТИВА
РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПРАВА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД В
УКРАЇНІ**

Конституція України, ухвалена Верховною Радою України 28 червня 1996 року, закріпила соціальну модель розвитку держави, основним напрямом політики якої має бути, насамперед, забезпечення прав, свобод та інтересів людини. Крім того, Україна проголосила пріоритетним напрямком своєї зовнішньої політики курс на входження до Європейського Союзу та прийняла на себе відповідні зобов'язання щодо забезпечення прав людини. Серед цих прав особливе місце займають основне право людини – право на працю та похідні від нього інші трудові права: на справедливі та безпечні умови праці, на відпочинок, на оплату праці, на страйк тощо. Тобто ті права, існування та реалізація яких характеризують гідність людини як соціального суб'єкту, як вільної особистості. Ці права завжди мали велике значення для перспектив розвитку держави, бо виступали одними з індикаторів демократичності та гуманності останньої.

Таким чином, обрання Україною курсу на побудову демократичної, соціальної та правової держави із ринковою економікою, яка визнає європейські цінності та прагне до їх утвердження, визнає примат міжнародного права визначає нові підходи до правового регулювання відносин у сфері праці. Зокрема, на даному етапі розвитку України, такі орієнтири розбудови нашої держави вже визначили зміщення акцентів у бік звуження публічно-правового регулювання та розширення сфери приватно-правового регулювання трудових правовідносин, що, вже стало типовим, у більшому чи меншому ступеню, для минулих країн Радянського Союзу. Також ці орієнтири означили і курс побудови правового регулювання трудових відносин за концепцією парадигми гідної праці.

Однак, сьогодні, актуальними чинниками, які обумовлять кардинальні зміни в усіх сферах функціонування та розвитку України стануть і події військової агресії, які розпочалися росією 24 лютого 2022 р. і тривають в Україні зараз, бо саме вони назавжди поклали край думкам про нібито єдиний народ, а отже визначили кінцеве світоглядне відокремлення української ментальності від російської. Зазначене, безумовно, має стати актуальною проблемою юридичної науки взагалі та науки трудового права зокрема, що має практичне значення та є нагальним для досліджень, оскільки дозволяє окреслити їх нові обрії та визначити напрямки нової юридичної парадигми.

На етапі розвитку незалежної України вихідні засади напряду її діяльності вже змінилися. Від часів виборення у 1991 р. своєї незалежності, Українська держава поступово визначала пріоритет людини та її прав перед державою і нарешті у Конституції України, прийнятій 28 червня 1996 р. у ст.3 це принципове положення встановила. Саме Конституція України визнала людину, її життя та здоров'я, честь та гідність, недоторканність та безпеку найвищою соціальною цінністю. І тому, права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст та спрямованість діяльності держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність. Головним своїм обов'язком держава визнала утвердження та забезпечення прав і свобод людини. До речі, у практичній площині реалізації цих принципових положень ми одразу взяли курс на їх реальне втілення.

Для України історично важливими були питання визнання свободи і незалежності як власне країни, так і окремої людини, яка б мала змогу вільно висловлювати свою точку зору, робити свій вибір. І вже одразу можна було прослідкувати відмінність у бутті України та росії. Вже з цього періоду Україна нарешті отримала можливості для кардинального іншого шляху побудови свого майбутнього і не згубила цієї нагоди.

Ці принципові положення Конституції України звичайно встановили відправну точку у бутті нашої країни і, зокрема у правовому регулюванні української дійсності та майбутнього. Для трудового права України як провідної юридичної галузі будь-якої соціальної держави, це ознаменувало виключно новітній підхід до наповнення розуміння права на працю, що проявилось у зверненні до природності цього права та його невід'ємності від свого носія – людини, а також реалізації цього права в гідних умовах праці. Ст. 43 Конституції України визначила право на працю як «кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується».

Розглядаючи конституційне визначення права на працю та його гарантії, приходимо до висновку, що держава бере на себе зобов'язання, шляхом створення гідних умов, забезпечити реалізацію громадянами своєї здатності до праці.

Звичайно, зараз, у цей складний для України та її народу період – війни, що охопила всю країну, ми не полишаємо думки про перспективи продовження застосування концепції гідної праці і в мирному майбутньому, яке обов'язково настане. Дуже важливим у цій площині є збереження у українському мирному житті балансу співвідношення публічного та приватного аспекту у регулюванні відносин у сфері трудового права України, у чіткому формулюванні правових розпоряджень, що визначають обов'язки роботодавця. Держава не має випускати зі своїх рук важелі управління у сфері трудового права та встановлювати «правила гри» для його суб'єктів. Особливо у післявоєнний

період в Україні для того, щоб відновитися саме у площині застосування парадигми гідної праці.

Більше того, на мій погляд, усунення держави від регулювання відносин у сфері трудового права може призвести до плачевних наслідків щодо подальшої самостійності трудового права як галузі. І мова тут не просто у зменшенні кількості галузей права – все набагато складніше та небезпечніше. Адже трудове право формувалося у кривавій революційній боротьбі трудящих за права. Причому, що особливо важливо, як за право на гідні умови праці, так і за право визнання людини найвищою соціальною цінністю, яка здатна до праці – унікальної здатності, реалізація якої, дозволяє існувати й розвиватися людській цивілізації. І саме під час військової агресії російської федерації, і після безсумнівної перемоги України в цій кривавій боротьбі, саме трудове право стане тією важливою галуззю, яка буде брати непересічну участь у відродженні незалежної української держави.

Колеснік Тетяна Володимирівна

д.ю.н., професор, завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін, трудового
та аграрного права Державного
біотехнологічного університету.

ЩОРІЧНА ВІДПУСТКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Головним обов'язком держави та її органів є визнання, гарантування, забезпечення та захист основних прав і свобод людини і громадянина. Одним з основних серед соціально-економічних прав і свобод громадянина є право на відпочинок. В умовах сьогодення важливим завдань є дотримання та реалізація норм статті 45 Конституції України, що регламентує право на відпочинок ¹. Роботодавці зобов'язані надавати працівникам відпустки для відновлення їх працездатності, зміцнення здоров'я, а також для виховання дітей, задоволення власних життєвих потреб та інтересів.

Відповідно до норм національного законодавства щорічна відпустка – це гарантоване законом певне число вільних від роботи днів (крім вихідних, неробочих святкових днів), що надається щороку всім працівникам для безперервного відпочинку і відновлення працездатності із збереженням місця роботи (посади) і заробітної плати. Відповідно до ст. 75 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України) та ст. 6 Закону України «Про відпустки» щорічна основна відпустка надається

1 Конституція України : від 28. 06. 1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.